

Fortroppen i det 21. århundret

Vi publiserer her en oversettelse vi har laget av artikkelen «Fortroppen i det 21. århundret» – Skrevet av Ajith. Denne teksten er en del av forfatterens pågående arbeid med å utdype kritikken av mekanisk tenking. I denne teksten skriver Ajith blant annet om erfaringene fra Venezuela og om hvordan kommunistene bør forholde seg til identitetspolitiske strømninger og kamper i folket.

Oversatt fra samlingen [*Of Concept and Methods*](#), publisert av Foreign language press.

For en ganske stor del av den brede venstresiden handlet det første tiåret i dette århundret om Hugo Chavez (avdød president i Venezuela) og Chavismo. Chavez var en av verdens ledere som kom til makten på en venstreplattform i et søramerikanske land. Han skilte seg ut med sin distinkte ideologiske og politiske visjon. Ganske mange venstreorienterte intellektuelle hyllet og fremmet det som «sosialisme for det 21. århundre.» Chavez-regjeringen fikk støtte fra et bredt spekter av sosiale grupperinger. Dette ble ofte referert til som en «regnbuekoalisjon.» Den ble beskrevet som en fremtredende form for politisk inkludering og stod i motsetning til en leninistisk fortropp. De tidligere sosialistiske samfunnene ble anklaget for å være eksklusivistiske og preget av politisk makt i hendene til en partielite. Dette ble sett på som et resultat av fortroppskonseptet.

I løpet av et tiår ble mye av de venstreorienterte holdningene til regjeringene som hadde kommet til makten i de søramerikanske landene, blitt ganske utvannet. I Venezuelas tilfelle førte krakket i oljepriser til at økonomien krasjet i en katastrofal spiral. Under alvorlige økonomiske

påkjenninger, forsterket enormt av amerikanske imperialismeledede sanksjoner, måtte mange av de sosiale velferdsordningene som ble innført av Chavez reduseres til en skygge av det de engang var. Koalisjonens "regnbue" er nå en blek skygge – hvis den i det hele tatt fortsatt henger ved. Anti-Chavista styrker, finansiert og dannet av den amerikanske imperialismen, har styrket seg på grunn av sammenbruddet i systemet og vanskelighetene forårsaket av den økonomiske krisa. Noen deler av middelklassen har gått over til dem. Gitt den sosiale innflytelsen som denne klassen utøver i et slikt samfunn, kan man forvente at de også har trukket med seg noen fra de nederste lagene. Den statlige tilnærmingen til Chavistas hadde også spilt sin rolle i å fremmedgjøre ganske mange blant grunnmassene.

Chavez var med på å opprette en bred allianse av søramerikanske land som prøvde å nullstille eller redusere avhengigheten av USAs imperialisme. Dette brakte ham og hans parti i skarp motsetning til påfølgende amerikanske regimer. Alle prøvde kontinuerlig å undergrave og styrte Chavistas styret. De støttet og stiftet høyreorienterte krefter i landet. Dette har blitt forsterket de siste årene.

Alle regjeringer som har forsøkt å gå mot en eller annen imperialistisk makt, har stått overfor lignende situasjoner. Kritiske økonomiske nedgangstider gjør dem mer sårbare. Det vi ser i Venezuela er derfor ikke uvanlig. Selv da kan det fortsatt ikke lett avvises som en uunngåelig utvikling. Både den unike karakteren til krisen som landet står overfor, så vel som begrensningene den nåværende Maduro-regjeringen har når det gjelder å frigjøre grunnklassens revolusjonære potensial mot høyresiden, yankee-imperialismens verktøy, stammer fra svakheter som er iboende i Chavismo-ideologien.

Venezuela gjorde noen bemerkelsesverdige fremskritt innen offentlige tjenester under Chavez. Mellom 1998 og 2007 økte helsedekningen seks ganger. Pensjonsytelsene ble tredoblet. Videregående opplæring økte med nesten 25 prosent og daglig

kaloriforbruk med 50 prosent. Dette er bare noen indikatorer. Alt dette ble muliggjort ved å kanalisere en stor andel av landets oljeinntekt til offentlige tjenester. Chavez lyktes, med støtte fra folket i å overstyre sterk motstand, både internt og eksternt mot slik fordelingspolitikk. Men han gjorde ingenting for å løse landets skjeive avhengighet av oljeinntekter. Som et resultat forble Venezuela avhengig av imperialismen. Utviklingen av den globale finanskrisen og den påfølgende langvarige lavkonjunktoren som førte til krakk i oljeprisene bidro bare til å få frem denne svakheten.

Chavez kunne verken utvikle en bredere økonomisk base eller fremme en selvstendig økonomi. Noen har begrunnet dette med argumenter om taktiske vanskeligheter med å bryte ut fra mange års avhengighetsforhold. Man kan godt innrømme at eliminering av hundre år gamle avhengighetsbånd er en tøff, langvarig oppgave. Den må gå gjennom en sikksakkprosess som står overfor store vanskeligheter og forstyrrelser. Den venezuelanske situasjonen kan imidlertid ikke forklares bort slik.

Chavismo så ikke for seg et radikalt brudd fra imperialistisk avhengighet. Hans prosjekt krevde heller ikke eliminering av kapitalismen. Snarere var prosjektet begrenset til populistiske reformer, tilbakestillinger og justeringer innenfor disse grensene for avhengighet og utnyttelse. Styrt av et pessimistisk syn på verdenssituasjonen og en negativ vurdering av tilbakeslagene i de tidligere sosialistiske landene, kunne det aldri gå forbi den begrensede agendaen. Det er ikke slik at Chavez' selvsikre politikk og innsats for å fremme en søramerikansk gruppering, atskilt fra USA-ledede organer, var et uærlig forsøk. De var sikkert ekte. Men likevel forble de godt innenfor det rom for opposisjon som er tillatt i nykolonialismen. Den fleksible, brede koalisjonen som ble utarbeidet av Chavismo var ikke en mothegemonisk blokk som sto mot folkets fiender. Det var et forsøk på å omarbeide utbytterens hegemoniske konsensus for å inkorporere middelklasseinteresser i større grad, sammen med noen tunge

doser populisme for de nederste klassene. Formen og funksjonen til «regnbue-koalisjonen» var faktisk enda en versjon av kapitalistisk politisk reform.

Chaviztas politikk gjorde landet sårbart for oppturer og nedturer i verdens imperialistiske system. Dens reformistiske politikk og topptunge styringsformer hindret politiseringen av massene. Denne politikken forhindret regjeringen fra å stole på massene ved å frigjøre deres revolusjonære potensiale. I stedet ble instrumenter fra den gamle staten som hæren og Chavistas byråkratiske organisasjonsformer posisjonert som de viktigste våpnene for å stå imot amerikansk imperialisme og dens lakeier. Det forsterket og forverret dermed etterskjelvene fra den globale finanskrisen og lavkonjunkturen. De fryktelige forholdene som Venezuela befinner seg i i dag, understreker begrensningene og feilene til Chavizmo. Slik som alle andre reformistiske ideologier og praksis, lovet det bare å feile. Dens projeksjon som «sosialisme for det 21. århundre» har vist seg å være falsk. Samtidens sosialisme må fortsatt basere seg på fremskrittene og erfaringene som er gitt av de tidligere sosialistiske samfunnene.

Dette er ikke for å si at Chavizta-prosjektet ikke har noe mer å tilby, med sine negative eksempler, enn en bekreftelse av marxismens relevans. Selv på en spontan og overfladisk måte ble fokuset rettet mot et nytt sosio-, politisk og kulturelle trekk som ble sett i hele verden. Et stort antall sosiale grupper har blitt stadig mer bevisste på sin undertrykkete eksistens. De identifiserer strukturene som ligger til grunn for det og krefter som driver det. De har gått på kampens vei. På egen hånd, i allianse med andre, bruker de former som strekker seg fra det passive til det voldsomt militante, for deretter å ende opp med forvirring, nå presser de frem med stor tillit, kanskje ebber det ut her, men i full flyt der borte, et bredt utvalg er der ute, en «regnbue av krefter» hvis du ønsker å kalle det det, og de kjemper for sine saker.

De forskjellige faktorene som har gått inn i dens fremstilling, dens opprinnelse og retning – alt dette ville vært et altopplukende tema. Men foreløpig fokuserer jeg på nåtiden. Hva innebærer dette for det kommunistiske prosjektet? Tilhengere av «regnbuekoalisjonens» teser vil hevde at den har gjort både det politiske formålet og organisatoriske former for det kommunistiske prosjektet overflødig. De anklager kommunistene for å ha undertrykt forskjellige sosiale interesser i det overordnede «proletariske interessers»-navn. Videre påstås det at den økende selvbevisstheten og mobilisering av ulike sosiale grupper utelukker enhver rolle for et eksternt organ som et kommunistisk parti som hjelper med bevisstgjøring og organisering av dem.

«Proletariske interesser» presenteres i disse anklagene som noe seksjonelt. Det er ikke slik marxismen ser på det. Marx og Engels påpekte at proletariatet bare kan oppnå frigjøring gjennom frigjøring av hele menneskeheten. Dette er essensen av «proletariske interesser.» For å være tro mot det må proletariatets kamp for frigjøring nødvendigvis ta for seg alle former for dominans og utnyttning. Det er derfor proletariske interesser hevdes å være overordnet. Det kommunistiske samfunnet det ønsker å bygge kan bare komme ut av en visjon som handler om allsidig frigjøring. Marx karakteriserte dette samfunnet som slutten på all utnyttning og undertrykking, å dra opp med røttene alle relasjoner og sosiale strukturer som ble bygget på det og eliminering av all tenkning og bevissthet som har gitt opphav til det.

Realiseringen av dette altomfattende frigjørende potensialet er ikke noe som er sikkert eller lett å få til. Proletariatets klassekamp tilegner seg denne egenskapen i den grad den adresserer de frigjørende bekymringene til alle undertrykte, utbyttede deler av samfunnet. Dette er den klassekampen som må være den primære og prinsipielle. Selvbevisstgjøring av noen eller alle undertrykte deler av samfunnet vil åpenbart bare hjelpe dette. Jo tidligere alle de utbyttede, undertrykte, tar

opp kampen, desto bedre ville det være å realisere det altomfattende frigjørende potensialet i den proletarisk ledede klassekampen. Det ville i det minste hjelpe til med å avsløre og korrigere enhver sekterisk, selvsentrert forståelse av hva proletariske interesser handler om. Et ekte kommunistparti kan aldri betrakte seg selv som en "frelser". Den kan ikke tenke seg å være en slags eneste byrå i gjennomføring av frigjøring.

Når vi tar det organisatoriske aspektet i betraktning, er det ingenting i det kommunistiske prosjektet som krever at hver mobilisering eller organisasjon av massene nødvendigvis skal ledes eller utføres av et kommunistisk parti. Ja, vi har sikkert sett lignende erfaringer tidligere. De var produkter av eksisterende sosiale forhold. I mange land, spesielt i de fleste av de undertrykte, var kommunistene pionerer for å bevisstgjøre massene og organisere dem til kamp. Et godt eksempel på slikt arbeid og den omfattende veiledningen gitt av Lenin i denne oppgaven ble sett i bolsjevikenes virksomhet i det pre-revolusjonære Russland. Det ble hovedreferansen for Den Tredje Internasjonale for å systematisere organisatoriske oppgaver og arbeidsmetoder blant massene. Ikke bare vellykkede revolusjoner – de mange kampene til massene ledet av kommunistiske partier over hele verden og oppnåelsene deres vitnet om nytten av denne modellen. Den rollen slike kamper har spilt for å muliggjøre en bred bevissgjøring av massene og åpnet grunnen for selvbevisstheten og organisering er ubestridelig. Likevel er det også et faktum at disse organisasjonene langt overstiger de som ledes av kommunistiske partier i dag. Kampene de har ført alene eller i allianse med hverandre har vært ganske betydelige i bredden og intensiteten. Hvordan bør kommunistiske partier se på dette?

To typer svar er vanlige. En av dem stempler nesten alle disse organisasjonene og deres kamper som skapelser av imperialismen og reaksjonen. Deres virkelige hensikt er erklært: å forvirre massene, holde dem fanget i reformisme, fremmedgjort fra ekte revolusjonære krefter. Det faktum at mange av dem er bygget og

ledet av utenlandske eller bedriftsfinansierte frivillige organisasjoner, blir tatt som et ytterligere bevis. Mye av dette er sant. Den aktive rollen som CIA og lignende byråer spiller for å fremme disse organisasjonene og teoriene de kommer med er nå dokumentert([The CIA Reads French Theory: On the Intellectual Labor of Dismantling the Cultural Left – The Philosophical Salon](#)). Men det svarer fortsatt ikke på et viktig spørsmål. Hvordan skal vi forstå den utbredte selvbevisstheten vi nå ser blant de undertrykte? Hva betyr det? Å fornekte selvstyret som er sett her, å fremstille det også som et implantat av imperialisme, ville gjøre en alvorlig urett mot massene.

Det andre type svar utmerker seg med sin aksept av denne selvbevisstheten som en positiv utvikling. Det er derfor selvkritisk. Feilene begått av kommunistene i å forstå og håndtere spørsmålene i ulike deler av samfunnet som kvinner, dalitter, Adivasier og så videre, blir akseptert. Disse feilene blir sett på som en viktig faktor som ligger til grunn for avstanden mellom disse sosiale gruppene og de kommunistiske partiene. Deres utarbeidelse av ny teori (ofte kritisk til marxisme) og uavhengig organisering blir sett på som svar på kommunistenes feil i denne forbindelse. Til tross for selvanalysen og anerkjennelsen av en ny sosial virkelighet sett her, forblir imidlertid dette synet forankret i den tidligere rammen. Den mener at oppgaven foran kommunistpartiene er å rette opp deres tidligere feil og gjenvinne tapt terreng. Det holder fremdeles oppfatningen om at hver del av massene så langt som mulig bør organiseres og ledes av kommunistene selv. Det er åpenbart at forståelsen av den nye sosiale scenen fortsatt er ganske begrenset.

Feil i teori og praksis, begått av kommunistpartiene mens de håndterte ulike sosiale spørsmål, har uten tvil bidratt negativt til å forme disse forholdene. Men langt mer enn det har bevisstheten vokst blant massene om deres fryktelige forhold, kreftene og strukturene som utøver det. Dette er det

viktigste. Dette er det som har drevet dem til kamp, for å danne organisasjoner, for å opprettholde sine aktiviteter. Kommunistene må forstå denne viktige, kvalitative utviklingen. De må ta det med i sine aktiviteter på alle felt. Det dynamiske samspillet mellom denne utstrømningen av massebevissthet og handling og det kommunistiske prosjektet må identifiseres og håndteres riktig. Det er kravet i disse tider for en ekte fortropp. Mao Zedong gjorde en dyptfølende observasjon i konteksten etter andre verdenskrig. Han påpekte at imperialismen har skapt det materielle og moralske grunnlaget for dens ødeleggelse. Den enorme veksten av selvbevissthet blant massene og kampene vi ser rundt oss, med alle ebber og strømninger, er en representasjon av dette kvalitativt nye trekket i verdenssituasjonen.

Så hvordan kan de kommunistiske partiene oppfylle sin fortroppsrolle i denne situasjonen? De vil sikkert måtte fortsette å organisere ulike seksjoner av de undertrykte og mobilisere dem til kamp. De må fortsette å trekke dem inn i det overordnede radikale arbeidet med å utrydde de grunnleggende strukturene for utbytting og undertrykkelse. I tillegg må de mestre vitenskapen og kunsten å jobbe sammen med en rekke krefter, inkludert de med negative holdninger til det kommunistiske prosjektet.

Dette er riktignok ikke helt nytt. Kommunistiske partier har lenge vært involvert i slike praksiser. Det nye er å utføre denne oppgaven i den endrede situasjonen med dens gunstige og ugunstige faktorer. Det gunstige aspektet er massenes økte bevissthet og vilje til å gå i kamp. Den ugunstige er styrking av reformisme som holder dem innenfor de smale rammene for spesifikke seksjonskrav. En konsekvens av det er at det bidrar til å fremme sekterisme. Imidlertid, så lenge massene er i kamp, går dens dynamikk til å skape grunnlag for å overvinne sekteriske holdninger og bringe alle krefter som virkelig er for-folk sammen. En fortropp bør ha dette potensialet i bakhodet og føre politikk som gjør det mulig å realisere det.

Den økte bevisstheten av massene «deler seg også i to.» Ta for eksempel identitetsbevisstheten til en undertrykt sosial gruppe. Det er dette som bringer det i kamp, ved å bli klar over den spesifikke diskrimineringen og undertrykkelsen den lider av. Det er også en annen side. Selve identiteten har blitt dannet, strukturert og opprettholdt av de forholdene de står overfor. Derfor, i den grad kampen forblir innenfor rammen av identitetsbevissthet, holder den seg til slutt innenfor grensene for det undertrykkende sosiale systemet. Dette er den reformistiske kjernen som er uunngåelig for enhver identitetspolitikk. Mens den engasjerer seg i ideologisk kamp med identitetspolitikken sett blant undertrykte deler av samfunnet, bør en proletarisk fortropp forene seg med sin motstand, sett i den politikken, mot det eksisterende systemet og kampene som de frembringer.

Selve identiteten har blitt dannet, strukturert og opprettholdt av de forholdene de står overfor. Derfor, i den grad kampen forblir innenfor rammen av identitetsbevissthet, holder den seg til slutt innenfor grensene for det undertrykkende sosiale systemet.

Forenede aktiviteter og enhetsfront har alltid vært viktige deler av kommunistisk aktivitet. De får ekstra betydning under dagens forhold. Hele tiden akseptert som en sentral del av den strategiske visjonen i undertrykte land, har enhetsfronten også fått strategisk betydning i imperialistiske land. Videre, i begge typer land, vil dens viktige rolle strekke seg inn i det postrevolusjonære samfunnet, hele veien gjennom.

For å lykkes med enhetsfrontaktiviteter, bør en fortropp beholde sin uavhengighet og initiativ. Det bør også vokte seg mot sekterisme. En fortropp bør være flink til å oppsøke samlingspunkter med forskjellige kamper og krefter og formulere politikk og krav som adresserer dem. Den nåværende situasjonen krever ytterligere finjustering av kampen mot sekterisme. Organisasjoner som er forankret i den ene eller

den andre sosiale gruppen, men likevel er fiendtlige mot det kommunistiske prosjektet, er slett ikke uvanlige i dag. Et kommunistisk parti som forstår betydningen av økende selvbevissthet og kamp for de undertrykte, må skille mellom den objektive rollen som slike krefter spiller og synspunktene de gir uttrykk for. I den grad de virkelig står med mennesker i kamp, er de objektivt sett en del av den brede strømmen av krefter som bidrar til radikale endringer. Med dette i bakhodet, bør en fortropp håndtere kritikk fra slike krefter, selv harde, på en ikke-antagonistisk måte, og svare med forsiktig resonnement; rettferdig og behersket. Det er en fortroppss plikt å forene massene for å samle alle motstandsstrømmer til en mektig strøm.

Enhetsfrontaktiviteter må ledes på en slik måte at det forbedrer bevisstheten til de som den består av, inkludert kommunistpartiets og massene som ledes direkte av det. Derfor bør målet være å vinne over det maksimale antall krefter til det høyeste nivået av enhet som er mulig på et bestemt tidspunkt. Dette krever kontinuerlig innsats for å få kunnskap om de spesifikke forholdene og problemene som ulike sosiale seksjoner står overfor og tenkende trender som er aktuelle blant dem. Den krever en vedvarende anvendelse av masselinjen, «fra massene, til massene», og en solid forståelse av prinsippet «massene er de virkelige skaperne av historien.»

Sekterisme i en enhetsfrontaktivitet kommer fra forskjellige tendenser. En av dem er forankret i feil forståelse av lederskap. Det sekteriske perspektivet ser på dette som et spørsmål om å få krav, posisjoner, slagord fremmet av partiet godtatt på en eller annen måte. Dette gjenspeiler en manglende evne til å anvende masselinje i ledelse. Det hemmer forenede aktiviteter og svekker til slutt ledelsen av fortroppen. En annen manifestasjon av sekterisme ses i den instrumentalistiske tilnærmingen som foreslår: "form enhetsfronter der partiet er svakt, fortsett på egen hånd der det er sterkt." Kjernen i den forente frontaktiviteten, dens

organiske kobling til masselinjen, mangler i denne oppfatningen. Denne feilen kommer fra en ovenfra og ned, elitistisk tilnærming når det gjelder å forstå og håndtere forholdet mellom en fortropp og de brede massene. Det styrker denne holdningen ytterligere og forårsaker stor skade. I sammenheng med større selvbevissthet blant massene vil de negative konsekvensene av sekteriske tendenser fra et kommunistisk parti forsterkes dobbelt.

For å styrke sin vaktsonhet mot slike feil må kommunistene kvitte seg grundig med enhver idealistisk forståelse av det kommunistiske partiet og dets fortropperolle. Et kommunistisk parti blir ikke en fortropp bare ved dannelsen. Det er en kontinuerlig prosess for å bli det. Dens fortropprolle er noe å jobbe mot. Det er en kvalitet og aksept den må tilegne seg og beholde gjennom sitt politiske lederskap, teoretiske arbeid og radikale praksis. Selv når et kommunistisk parti utfører sin fortroppsroll med suksess, gjør det dessuten ikke det til den eneste eller siste kunnskapsdommeren. Kunnskap genereres kontinuerlig, på forskjellige nivåer, over hele verden. Derfor bør et kommunistisk parti alltid være oppmerksom på muligheten for at dets forståelse av noen spørsmål kan være feil eller utdatert. Hvis det ikke blir en del av partiets bevissthet, vil en holdning som anser partiet eller ledelsen som ufeilbarlig bli forankret. Bevisst, kritisk forståelse vil i økende grad bli erstattet av blind tro og den dogmatiske påstanden om «mitt parti, rett eller galt.»

Alt dette vil ha økt betydning i et nyfødt sosialistisk samfunn. Staten under sosialismen er av en bestemt type. Den må fremme vilkårene for at den til slutt visner bort, samtidig som den utfører alle styringsfunksjoner. I denne situasjonen må det kommunistiske partiet ha en institusjonalisert rolle i staten. Det er nødvendig for å beholde hegemoniet og kontinuiteten i proletariske klasseinteresser. Denne spesielle, ubestridelige posisjonen til partiet bærer alltid faren for at den blir atrofiert((Atrofi er reduksjon (svinn)

av [celler](#) eller et [organ](#) ved tap av substans eller volum – RK)), å bli fremmedgjort fra massene og herske over dem. Avvikene som er nevnt tidligere kan lett bli omfattende hvis de ikke blir bekjempet konsekvent. De kommunistiske partiene må bygge videre på fremskrittene vi har lært fra kulturrevolusjonen, og må videreutvikle strukturer og metoder, slik at massene kan føre tilsyn med partiet. Deres veiledning må være observasjonen fra Mao Zedong om at det ikke er noe galt i at «massene gir en lærepenge til det kommunistiske partiet.»

Rollen til mangfoldige organisasjoner som er uavhengig av kommunistpartiet, av enhetsfronten ledet av det, i et fremtidig sosialistisk samfunn må forstås i denne sammenhengen. De kan og bør spille en aktiv rolle i det politiske, sosiale livet i samfunnet, som en del av massetilsynet over det kommunistiske partiet. Selv om de tilhører en del av den brede kategorien «masse», kunne noen av klassene og lagene gå over til imperialismens og reaksjonens leir, spesielt i tider med økonomisk stress og politisk fluks((Fluks er størrelsen på en strøm av [lys](#), [væske](#), [partikler](#), [energi](#) og annet gjennom en flate. Se mer: <https://snl.no/fluks> – RK)). Trusselen om at organisasjoner som bygger på dem blir sentre for kontrarevolusjon, vil alltid være til stede. Dette vil til tider kreve nærmere tilsyn med dem eller til og med dempe noen friheter. Men, som Mao fortalte, bør den overordnede politikken være å «åpne opp». På sikt vil den positive gevinsten ved konsekvent samlet frontpolitikk og en levende politisk kultur langt oppveie farene dette til tider kan medføre.

Sammen med eliminering av klassene vil fremveksten av en kvalitativt ny sosial bevissthet være en vesentlig bestanddel av overgangen til kommunisme. Likevel ville det fortsatt ikke være slik at hvert enkelt individ vil ha blitt kommunist. Mest sannsynligvis vil forskjellige sosiale organisasjoner forbli eller dukke opp igjen, fortsatt gjenspeile forskjeller i

interesser og tilbøyeligheter, engasjert i ikke-antagonistisk strid. I mellomtiden vil kommunistpartiet selv ha oppfylt sin fortroppsrolle ved å skape forhold som ville gjøre det overflødig og la "regnbuen" virkelig skinne.